

RAPPORT OM OPHOLD I ATHEN DECEMBER 2012

Jeg vil varmt takke Det Danske Institut for at være blevet tildelt stipendium til en måneds ophold i december 2012 med det formål at påbegynde skrivningen af en ny digtsamling. Jeg har på alle planer fået umådelig meget ud af mit ophold i den græske hovedstad, som er en by jeg efterhånden har kendt og færdedes i gennem mange år. Det er mit ønske og mit mål med mine nye digte at fange og fastholde den såkaldte ”stedets ånd”. Og den er til fulde til stede mange steder i Athen - og på vidt forskellige måder.

Første gang jeg besøgte Athen var på en bagende varm juli dag i 1975, efter den lange togrejse ned igennem Europa, hvor jeg pludselig og aldeles uforberedt befandt mig midt i en tyk og tung sky af tåregas på Syntagmapladsen. Desperat og nærmest halvblind styrtede jeg ind i en nærliggende bank for at søge dækning for det voldsomme angreb. Dette noget dramatiske første møde med Athen, skulle dog ikke afholde mig fra at besøge byen igen et utal af gange i sidste halvdel af 70'erne og op igennem 80'erne og 90'erne - og videre ind i 00'erne og de 10'ere, vi nu befinder os lige midt i.

Og når jeg har besøgt Athen så mange gange og gennem vidt forskellige årtier, er det klart, at der må være noget, der trækker. Og det er der! Athen har så meget liv, intensitet og charme, at man slet ikke kan lade være med at komme til at holde uendelig meget af den, når man først har lært den at kende og fået den ind under huden.

Jeg vil først og fremmest gøre opmærksom på det rige og blomstrende kulturliv, som på trods af krisen har et overdådigt udbud både indenfor litteratur, teater, musik, film og billedkunst.

Et andet vigtigt element er ikke mindst byens topografiske landskab; dets fikspunkter og pejlemærker. Her har jeg især de mange klippehøje i tankerne; Filopappos, Akropolis, Areopagos og Lykavitos. Og ikke at forglemme bjergene der omgiver Athen; Imitos, Pendeli og Parnitha, der ligger som en beskyttende krans rundt omkring byen og byder den tilrejsende velkommen.

Det er altid inspirerende at begive sig på vandring igennem Athen, at gense allerede kendte kvarterer og gader eller gå på opdagelse i nye kvarterer med deres helt egne pladser og torve. I forlængelse heraf har det igen og igen slået mig, hvor stor en rolle kommunikationen mellem mennesker spiller i denne by. At gå på vandring igennem Athen er således ikke kun et spørgsmål om at besøge templer og museer, men i lige så høj grad at mødes med dens indbyggere med eller

uden ord. Og selv om krisen er aldeles mærkbar og synlig i gadebilledet og i de samtaler, der føres, kan jeg kun konstatere, at det på ingen måde har rørt ved grækernes behagelige væsen. Deres åbenhed, smil, høflighed og venlighed efterlader altid én i godt humør.

Mit hovedærinde i Athen har som allerede nævnt været at påbegynde skrivningen af en ny digtsamling, hvilket jeg kom rigtig godt i gang med. Dels ved den lille arbejdsplads, jeg var blevet tildelt på Det Nordiske Bibliotek, dels ved mit skrivebord i den lille gæstelejlighed i Parthenonosgaden. Fra mit værelse kunne jeg se lige over mod den skovklædte Filopapposhøj med dens skinnende hvide marmormonument på toppen. Og fra det lille køkkenvindue havde jeg et kig over til Imitosbjergets til stadighed skiftende farvenuancer.

Men som det passionerede litteraturmenneske, jeg er, måtte jeg selvfølgelig også ud i byen og høre, se og opleve den græske litteratur live. Det gjorde jeg ved at tage ned i den store boglade *IANOS* i Stadiougaden, hvor der året rundt afholdes litteratur- og musikarrangementer af høj kvalitet. Jeg fik således bl.a. lyttet til den store digter Titos Patrikios, der efterhånden er blevet 84 år, men ligner en på 64, læse op fra sin seneste digtsamling *Σε βρίσκει η ποίηση / Poesien finder dig*. Hans digte er desuden oversat til flere af hovedsprogene. Endvidere oplevede jeg forfatteren Theodoros Grigoriadis, der præsenterede sin nye roman *Το μυστικό της Έλλης / Ellis' hemmelighed*, som jeg efterfølgende læste med stor begejstring. En forfatter jeg absolut må læse mere af. For ikke græskkyndige kan jeg oplyse, at nogle af hans bøger er oversat til bl.a. fransk og engelsk.

En anden boglade, jeg med glæde ofte har frekventeret, ligger nede i kvarteret Thissio, i den lille, smalle gågade Iraklidon. Den hedder *Lemoni* og må være verdens mindste boglade, men med et stort antal bøger på sine få hyldemeter. Når man træder ind i butikken, mødes man af stille klassisk musik fra højtaleren, og på gulvet står en smuk lille skulptur med en kvinde, der lytter til lyden af rislende vand fra en kilde. Udenfor på fortovet kan man tage sig en kop gratis kaffe og sætte sig ned ved et lille bord og bladere i diverse kulturtidsskrifter.

I det hele taget er det aldeles imponerende hvor mange boglader, store som små, der findes i Athen. Det er en hel rejse at slentre igennem disse bogbutikker og lade sig opsluge af alt lige fra den nyeste skønlitteratur til overdådige kunstbøger.

Det talte græske sprog fik jeg også hørt i teatret. Bl.a. på Nationalteatret, hvor jeg blev hvirvlet ind i Homers' *Odysséen* i en meget moderne udgave af den amerikanske instruktør Robert Wilson. Det var en tre timer lang forestilling, hvor tiden stod fuldstændig stille. Det hele var et eneste stort

festfyrværkeri, hvori skuespil, mimik, dans, musik, kostymer og scenografi gik op i en højere sprudlende enhed. En af de bedste teaterforestillinger, jeg nogensinde har set.

Jeg vovede mig også ud til det lille teater Odós Kefalonias, i en af de mørke og skumle sidegader i kvarteret Kipseli, hvor jeg fik set stykket *Η Φόνισσα / Mordersken*, som er en prisbelønnet forestilling lavet over ”den græske Dostojevskij” Alexandros Papadiamantis lille roman af samme navn fra 1903. Hovedrollen blev spillet af den store og karismatiske skuespiller Betty Arvanitis med stor indlevelse og kraft. Selv stiftede jeg første gang bekendtskab med dette lille teater tilbage i begyndelsen af 90’erne, hvor jeg her oplevede adskillige lyrikoplæsninger med nyere græske lyrikere.

Der er gået næsten halvanden år siden jeg sidst var i Athen, og denne gang var der mange flere synlige tegn på den krise, der har ramt Grækenland og grækerne så hårdt. Jeg så mange flere tiggere og hjemløse, folk der rodede i containere for at lede efter noget spiseligt, mange flere lukkede og forfaldne butikker, lejligheder og huse til salg. Og så alle de mange illegale indvandrere der kom rullende med deres skramlende indkøbsvogne, hvori der lå gammelt jern og metal, som de sælger for at tjene til dagen og vejen.

I sidste halvdel af december lagde jeg også mærke til den tunge og generende lugt af røg fra kakkelovne og diverse andre brændeovne, hvor der blev fyret med alt muligt brændbart materiale. I den forbindelse er Sundhedsministeriet oppe på dupperne og advare om den alvorlige fare for folks helbred. Men mange har simpelthen ikke råd til at betale for hverken fyringsolie, petroleum eller benzin. Og jeg skulle komme til at høre om rigtig mange, der ikke havde fået udbetalt deres løn eller pension i månedsvis - endda i op til et år. Den slags sætter virkelig tankerne i gang. En anden ting jeg lagde mærke til denne gang, var, at der var kommet mange flere cykler i gadebilledet. De poppede op overalt i byen; midt i den tunge trafik, på fortove, gågader - ja selv oppe på Areopagos så jeg en dag en mand komme trækkende med sin cykel.

Som den hektiske og støjende by Athen gennemgående er, har det altid været vigtigt for mig ind i mellem at opsøge de lidt mere stille steder. Det kan eksempelvis være nogle af de mange små byzantinske kirker, hvor man kan gå ind og opleve en gudstjeneste eller en aftenmesse - eller bare blot gå ind fra gaden og tænde et lys, sætte sig ned og nyde stilheden og betragte de smukke ikoner og vægmalerier. Noget af det, jeg selv holder allermest af, er at lytte til den byzantinske korsang, som hensætter én i en forunderlig og sælsom ro. Julenat var jeg således til midnatsmesse i to af

kirkerne i Plaka. Først i den halvstore Aghios Nikolaos Ragava og derefter i den lille Aghios Dimitrios. Begge kirker var stopfulde, og messen varede i timevis til langt ud på natten.

I forlængelse af behovet for at finde frem til de mere stille steder, når man opholder sig i længere tid i Athen, vil jeg fremhæve de mange helt fantastiske museer. Denne gang besøgte jeg indtil flere gange bl.a. Det Byzantinske Museum, hvor jeg så to spændende særudstillinger. Den ene om kirkekunst i Syditalien, helt konkret byzantinske freskoer - og den anden om bogtrykkerkunsten. Og selvfølgelig måtte jeg også se den permanente samling af ikoner, som altid er værd at gense. På dette museum var der, siden mit forrige besøg for halvanden år siden, kommet en fin lille café, hvor man kan vælge at sidde enten indendørs eller udendørs under halvtaget - eller bedre endnu, omme bagved i haven, hvis man skulle trænge til lidt sollys. Dette museum og deres nye café er et åndehul af stor skønhed og ro.

Jeg er primært kommet i Athen efterår, vinter og forår. Især holder jeg meget af vintermånederne, hvor der hviler sådan et smukt lys over byen og de omkringliggende bjerge. Der er mange solskinsdage om vinteren med gennemsnitstemperaturer på omkring 15-18 grader. Men vejret kan også pludselig slå meget dramatisk om i plaskende tropeagtigt regnvejr med stærk blæst, lyn og torden. Disse to yderpunkter, det gode vintersollys og det voldsomme uvejr, oplever jeg som yderst fascinerende og inspirerende.

Jeg har allerede været inde på, hvor stor en rolle Athens bjerge og høje spiller for min betagelse af denne by. Det at stå på toppen af Filopappos og Lykavitos er ren og skær magi for sanserne. At se hvordan denne kæmpe by breder sig ud til alle sider i et nærmest geometrisk mønster af hvide huse og langstrakte gader, der pløjer sig igennem bylandskabet som floder på vej ud til havet. Og på klare solskinsdage kan man netop se helt ud til havet ved Piraeus, se hvordan solen blinker i vandet, og se de store hvide skibe på vej ud mod øerne.

Al den gode inspiration og arbejdsro som opholdet i Athen således har givet mig, har konkret manifesteret sig i udarbejdelsen af mange nye digte, som fremover vil komme til at efterfølges af endnu flere.

Til sidst vil jeg takke personalet på Det Danske Institut og på Det Nordiske Bibliotek for deres altid venlige, hjertelige og hjælpsomme måde at være på. Og jeg vil takke de søde, rare og spændende

mennesker, jeg boede sammen med i gæstelejligheden, for inspirerende møder og samvær. Sidst men ikke mindst, vil jeg allerede nu glæde mig til næste ophold i Athen, som er en by, jeg aldrig bliver færdig med.

Christina Skartved, forfatter og cand.phil.i Nygræsk